

**PAŽYMA DĖL SKUNDO
PRIEŠ VALSTYBINĘ ENERGETIKOS INSPEKCIJĄ
PRIE ENERGETIKOS MINISTERIJOS
IR KAUNO MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ**

2012-04-27 Nr. 4D-2012/4-148
Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2012-02-01 gavo X (toliau vadinama – pareiškėjas), atstovaujamo advokatės ... (2011-08-03 atstovavimo sutartis; toliau vadinama – pareiškėjo atstovė), 2012-01-31 skundą Nr. 27-VAB dėl Kauno miesto savivaldybės administracijos (toliau vadinama – Savivaldybė) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su Kauno apygardos administracinio teismo (toliau vadinama – Teismas) 2010-05-14 sprendimo vykdymu. Šis skundas taip pat adresuotas Valstybinei energetikos inspekcijai prie Energetikos ministerijos (toliau vadinama – Inspekcija) ir Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai.

Pareiškėjo atstovė skunde nurodo, kad „konflikto tarp AB „Kauno energija“ [toliau vadinama – Bendrovė] ir Savivaldybės iš vienos pusės ir X iš kitos pusės eiga tokia:

1.1. „2009-04-06 Seniūnijos pažyma patvirtina, kad asmenų, deklaravusių gyvenamąją vietą <...> patalpose [...], Kaune; toliau vadinama – Patalpos], nėra“, „2009-10-19 X atjungia jam priklausančias minėtas patalpas nuo namo šildymo sistemos ir praneša apie tai tą pačią dieną Bendrovei“, „2009-10-20 antstolis faktinių aplinkybių konstatavimo protokole fiksavo, kad radiatorių ar kitos šildymo įrangos minėtose patalpose nėra“;

1.2. 2010-02-20 X kreipiasi į Bendrovę dėl sutarties nutraukimo, „2009 m. II pusėje – 2010 m. I ketvirtį X atlieka Patalpų rekonstrukciją“, „2010-04-15 atliekami Patalpų kadastriniai matavimai, fiksuojant, kad patalpose yra vietinis centrinis šildymas. Registrų centrai pateikiama deklaracija apie statybos užbaigimą ir išrašė iš nekilnojamojo turto registro taip pat fiksuojama, kad patalpose yra vietinis centrinis šildymas“;

1.3. „2009-05-14 Teismo sprendimu patenkinamas X skundas dėl Kauno savivaldybės veiksmų (tretysis asmuo – Bendrovė)“, „2011-07-20 X atstovai pakartotinai kreipiasi į Bendrovę dėl sutarties nutraukimo“;

1.4. „2012 m. sausio mėn. X gauna nepasirašytą pranešimą iš Bendrovės dėl skolos (neva susidariusios per nežinia kokį laikotarpį) sumokėjimo [2012-01-01 – 4037,97 Lt], nors jokių paslaugų iš Bendrovės X negauna“;

2. Pareiškėjo atstovė prašo „įvertinti Bendrovės veiksmus, pasireiškiančius akivaizdžiu piktnaudžiavimu savo menamomis teisėmis ir vienašališkų pareigų X nustatymu“ (ar Bendrovė nepažeidžia pareiškėjo teisių, „reikalaujama sumokėti už faktiškai neteikiamas šildymo ir karšto vandens paruošimo paslaugas pareiškėjui priklausančiose Patalpose“), bei įvertinti Savivaldybės „veiksmus, pasireiškiančius vengimu vykdyti 2010-05-14 teismo sprendimą.“ (taip pat prašoma atkreipti dėmesį į „pasikeitusią teisinę aplinką“).

3. Pareiškėjos atstovė šio tyrimo metu 2012-04-03 papildė skundą (registracijos Nr. P-838):

3.1. aplinkybėmis, susijusiomis su Bendrovės ir Inspekcijos atsakymais į 2012-01-31 pateiktą šioms institucijoms skundą (turinys pacituotas pažymos 1 ir 2 punktuose):

3.1.1. „Susipažinus su 2012-03-19 Bendrovės atsakymu Nr. 20-1051 ir su 2012-02-29 Inspekcijos atsakymu Nr. (03)2R-312, yra akivaizdu, kad Inspekcija nesiima jokių veiksmų X kaip vartotojo (vartotojo plačiąją prasme, nes jis nėra Bendrovės paslaugų vartotojas) teisėms apginti, nepateikia jokios Lietuvos Respublikos galiojančiais teisės aktais pagrįstos pozicijos.“;

3.1.2. pasak pareiškėjo atstovės, Inspekcijos atsakyme:

1) „minimas įsiteisėjęs 2011-02-10 teismo sprendimas nesusijęs su X skunde nurodytomis Bendrovės sąskaitomis, išrašytomis laikotarpiu, kuris nepatenka į laikotarpį, už kurį buvusi skola buvo priteista teismo sprendimu (2011-02-10 teismo sprendimas susijęs su laikotarpiu nuo 2009-10-01 iki 2010-05-01; X prašo apginti jo teises, pažeidžiamas po 2010-05-01). Inspekcija visiškai nepagrįstai daro prielaidą, kad yra prašoma aiškinti 2011-02-10 teismo sprendimą.“;

2) „nieko nepasisakoma apie pasikeitusią teisinę aplinką, t. y., kad nuo 2010-11-01 galiojančios Šilumos tiekimo ir vartojimo taisyklės [toliau vadinama – Taisyklės], <...> vartotojo teises pažeidžiančių sąlygų (kokios buvo minėtame 263 p.) nebenustato, taip pat nenustato ir prielaidų reikalauti atlygio už faktiškai neteikiamas paslaugas, tačiau palieka šilumos paslaugų tiekėjui teisę gauti žalos atlyginimą iš žalą padariusių asmenų. Akivaizdu, kad Inspekcija ignoroja iš esmės pasikeitusias faktines aplinkybes.“;

3) „kalbama apie vartotojo teisę nutraukti sutartį su Bendrove, tačiau nieko nepasisakoma, dėl to, kad Bendrovė ignoravo tiek 2010-02-20 X kreipimąsi dėl sutarties nutraukimo, tiek 2011-07-20 X atstovų pakartotiną kreipimąsi dėl sutarties nutraukimo ir nepateikė jokios argumentuotos pozicijos.“;

4) „nepagrįstai preziumuojama, kad sutartiniai santykiai tarp X ir bendrovės nėra pasibaigę. Tuo tarpu Inspekcija ignoroja 2009-10-20 antstolio faktinių aplinkybių konstatavimo protokolą, kuriame fiksuota, kad X patalpose radiatorių ar kitos šildymo įrangos nėra. Taigi, konstatuoti, kad teisiniai santykiai nėra pasibaigę, nėra jokio pagrindo.“;

3.2. prašydama tiriant 2012-01-31 skundą kartu įvertinti Inspekcijos „pareigūnų veiksmus, pasireiškiančius akivaizdžiu piktnaudžiavimu ir biurokratizmu, nepateikiant argumentuotų (teisine prasme)“ atsakymų X).

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

4. Prieš pradėdant pareiškėjo skundo tyrimą būtina atsižvelgti į šias aplinkybes:

4.1. Remiantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 12 straipsnio 1 dalimi, Seimo kontrolieriai tiria skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. Pareigūnu pagal to paties įstatymo 2 straipsnio 2 dalį pripažįstamas valstybės ir savivaldybių institucijos ar įstaigos tarnautojas, taip pat kitas darbuotojas, atliekantis viešojo administravimo funkcijas; viešosios įstaigos bei nevyriausybinės organizacijos, kurioms įstatymų nustatyta tvarka suteikti viešojo administravimo įgaliojimai, darbuotojas, turintis administravimo įgaliojimus nepavaldiems asmenims, valstybės įgaliotas asmuo, atliekantis įstatymų nustatytas valstybės suteiktas funkcijas.

Pagal pirmiau nurodytą Seimo kontrolierių kompetenciją šio tyrimo tikslas yra įvertinti Savivaldybės pareigūnų veiksmus (neveikimą) dėl Teismo 2010-05-14 sprendimo vykdymo bei Inspekcijos pareigūnų veiksmus (neveikimą) dėl pareiškėjo skundo nagrinėjimo.

4.2. Atsižvelgus į pirmiau nurodytas aplinkybes (pažymos 1–4.1 punktai) išskirtinos šios skundo dalys:

4.2.1. dėl Savivaldybės pareigūnų veiksmų (neveikimo) vykdant Teismo sprendimą;

4.2.2. dėl pareiškėjo prašymo nagrinėjimo Inspekcijoje.

Tyrimas bus atliekamas ir tyrimo išvados pateikiamos dėl kiekvienos iš šių skundo dalių atskirai.

4.3. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į pirmiau nurodytas aplinkybes, 2012-02-13 raštu Nr. 4D-2012/4-148/3D-478 kreipėsi į:

4.3.1. Inspekcija, prašydamas patikrinti ir pateikti išvadą, ar pareiškėjo Patalpose, šildymo sistemos rekonstravimas, atjungiant ją nuo centralizuoto šildymo sistemos, yra atliktas teisės aktų nustatyta tvarka, jeigu ne – prašyta informuoti, kokius veiksmus pareiškėjas turėtų atlikti, kad ši rekonstrukcija būtų tinkama ir kt.;

4.3.2. Savivaldybę, prašydamas informuoti apie jos veiksmus dėl Teismo 2010-05-14 sprendimo vykdymo (pateikiant patvirtinančius dokumentus), išsamiai paaiškinti savo poziciją dėl Patalpose atliktos šildymo sistemos, atjungiant ją nuo centralizuoto šildymo sistemos, rekonstrukcijos bei galimybės išspręsti pareiškėjo skunde aprašytą problemą, pateikti susirašinėjimo su pareiškėju (jo atstove) skunde nurodytais klausimais po Teismo 2010-05-14 sprendimo įsigaliojimo dokumentus.

Dėl Savivaldybės pareigūnų veiksmų (neveikimo) vykdant Teismo sprendimą

Skundo dalies tyrimui reikšmingos aplinkybės

5. *Teismo 2010-05-14 sprendime administracinėje byloje Nr. ...* pagal pareiškėjo X skundą atsakovui Savivaldybei dėl 2009-10-12 Savivaldybės Miesto plėtros departamento Urbanistikos skyriaus sprendimo Nr. UO-2-1561, kuriuo atsisakyta išduoti projektavimų sąlygų sąvadą Patalpų šildymo sistemos rekonstravimui, atjungiant nuo centralizuoto šildymo sistemos ir įsivedant autonominį dujinį šildymą, panaikinimo bei dėl įpareigojimo atlikti veiksmus (išduoti projektavimo sąlygų sąvadą), nurodyta:

5.1. Teismas konstatavo, kad:

5.1.1. „Pagal Taisyklių 263 punktą, buto ar kitų patalpų savininkas, kuris savo šilumos įrenginius nuo pastato šildymo ir karšto vandens tiekimo sistemų atjungia pažeisdamas Taisyklėse nustatytą tvarką, išlieka šių sistemų teikiamos šilumos buitinis vartotojas tol, kol neatlieka Taisyklių 262 punkte nurodytų veiksmų.“;

5.1.2. „Skundžiamas 2009-10-12 raštas Nr. 40-2-1561 atitinka individualaus administracinio akto požymius <...>. Sutinkamai su Viešojo administravimo įstatymo 8 str. 1 d., individualus administracinis aktas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis, o taikomos poveikio priemonės turi būti motyvuotos. Pažymėtina, kad motyvų išdėstymas turi būti adekvatus ir pakankamas. Akte turi būti pateikiamas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi priimdamas administracinį aktą.“;

5.1.3. „Cituotų teisės aktų bei teisminės praktikos analizė leidžia nagrinėjamoje byloje daryti išvadą, kad pareiškėjo prašymas neatitiko teisės aktų reikalavimų, nes trūko Taisyklėmis reikalaujamų dokumentų (Taisyklių 250 p.). Tačiau, dėl tokio prašymo atsakovas pastabų nereiškė, jo tikslinti neprašė, išnagrinėjo ir priėmė administracinį sprendimą. Atsakymu turėjo būti tinkamai išaiškinta atsijungimo nuo centralizuoto šilumos tiekimo tvarka, pateiktini dokumentai, o taip pat nurodomas konkretus teisinis pagrindas, kuriuo rėmėsi atsakovas, priimdamas sprendimą, t. y. iš esmės turėjo būti pateikti tokie paaiškinimai, argumentai, kuriais dabar atsakovas atsikerta į skundą teismui.“;

5.1.4. „Vadovaujantis išdėstytais motyvais, laikytina, kad skundžiamas atsakovo atsakymas neatitinka VAĮ administraciniam sprendimui keliamų pilnumo, aiškumo reikalavimų, <...>“.

5.2. Teismas nusprendė skundą patenkinti iš dalies ir įpareigoti Savivaldybę „**X 2009-09-08 prašymą išduoti projektavimo sąlygų sąvadą išnagrinėti iš naujo ir pateikti atsakymą, atitinkantį Viešojo administravimo įstatymą.**“

6. Iš Savivaldybės 2012-03-14 raštu Nr. R15-194-(R2D-125) pateiktos informacijos, paaiškinimų bei dokumentų nustatyta:

6.1. *Dėl 2010-05-14 Teismo sprendimo vykdymo:*

6.1.1. pareiškėjas X 2010-09-07 Urbanistikos skyriui „pateikė naują prašymą išduoti projektavimo sąlygų sąvadą (reg. Nr. 40-6-1330). Prie prašymo turėjo būti pateikti visi dokumentai, nurodyti 2009-04-09 Savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-244 patvirtintame Šilumos vartotojų įrenginių atjungimo nuo šilumos tiekimo sistemos ir patalpų ar pastato šilumos būdo pakeitimo šilumos vartotojų iniciatyva tvarkos aprašo [toliau vadinama – Aprašas] 25 punkte. Jau 2009-05-13 Energetikos skyrius raštu Nr. 42-2-331 informavo pareiškėją, kokius dokumentus kartu su prašymu išduoti projektavimo sąlygų sąvadą, norint atsijungti buto šildymo sistemą nuo centralizuotos namo šildymo sistemos, pareiškėjas privalo pateikti.“

„Kadangi prie prašymo nebuvo pridėti visi Apraše nurodyti dokumentai, Urbanistikos skyrius 2010-09-23 pateikė atsakymą Nr. 40-2-1166, [Savivaldybės pareigūnų nuomone] atitinkantį Viešojo administravimo įstatymą, kuriuo buvo informuotas apreiškėjas, kad sąvadas bus rengiamas, kai pareiškėjas pateiks visus prie prašymo privalomus pateikti dokumentus.“;

6.1.2. Savivaldybės pareigūnai pažymėjo, kad „trūkstamą dokumentą iš namą administruojančios įmonės UAB „Žaidas“ X gavo tik 2011-09-07, praėjus beveik metams nuo gauto atsakymo iš Urbanistikos skyriaus (2010-09-23). Galima manyti, kad pareiškėjas visai nebuvo suinteresuotas įstatymų nustatyta tvarka atjungti buto šildymo sistemos nuo centralizuotos namo šildymo sistemos.“;

6.1.3. Savivaldybė „2011-06-08 gavo antstolio Regimanto Budreikos raginimą įvykdyti teismo sprendimą, kuris buvo nukreiptas atsakyti Urbanistikos skyriui. Urbanistikos skyrius 2011-07-07 raštu Nr. 40-2-1312 atsakė X bei antstoliui R. Budreikai, kad skyrius jau yra įvykdęs 2010-

05-14 sprendimą, yra išnagrinėjęs X prašymus 2009-09-08 Nr. 40-6-155 bei 2010-09-07 Nr. 40-6-1330 ir atsakęs raštu Nr. 2010-09-23 Nr. 40-2-1166, kuris galėjo būti skundžiamas LR administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.“;

6.1.4. „Urbanistikos skyrius 2011-09-19 gavo reikalavimą Nr. 907/222 iš ... advokatų kontoros nedelsiant iš naujo išnagrinėti X prašymą dėl projektavimo sąlygų sąvado išdavimo“: „pažymėtina, kad mūsų Klientas su Savivaldybės pozicija, kad teismo sprendimas yra įvykdytas, nesutinka. 2009-09-08 prašymas dėl projektavimo sąlygų išdavimo iki šiol nėra iš naujo išnagrinėtas taip, kaip to reikalauja prašymo padavimo dieną galioję teisės norminiai aktai, t. y. mūsų Klientui projektavimo sąlygų sąvadas nėra išduotas, taip pat nėra pateiktas motyvuotas atsisakymas šį dokumentą išduoti. Pabrėžiame, kad šiai dienai mūsų Klientas yra gavęs visus prie prašymo projektavimo sąlygų sąvadui išduoti pridėtinius dokumentus (namo valdytojo UAB „Žaidas“ sutikimas taip pat pateikiamas. <...> reikalaujame nedelsiant iš naujo išnagrinėti mūsų Kliento, X, 2009-09-09 prašymą dėl projektavimo sąlygų sąvado išdavimo ir pateikti motyvuotą atsakymą arba informuoti apie atsisakymo išnagrinėti prašymą priežastis.“).

„Į minėtą raštą Urbanistikos skyrius atsakė 2011-10-18 raštu Nr. 40-2-2170, kuriame pakartotinai informavo, kad skyrius yra įvykđęs Teismo sprendimą ir yra išnagrinėjęs X 2009-09-08 <...> bei 2010-09-07 <...> prašymus.“

Savivaldybė 2011-10-18 rašte informavo, kad „nuo 2010-10-01 Statybos įstatyme nebeliko statinio projektavimo sąlygų sąvado bei projektavimo sąlygų sąvokų ir neteko galios Statybos techninis reglamentas STR 1.05.07:2002 „Statinio projektavimo sąlygų sąvadas“ <...>, todėl dėl pasikeitusių įstatymų Savivaldybė neturi galimybių išduoti prašomą dokumentą, nes nėra teisės akto, numatančių Savivaldybei teisę ir prievolę rengti rašte prašomą dokumentą.“;

6.1.5. Savivaldybė „2011-12-16 gavo antstolio R. Budreikos 2011-12-14 patvarkymą (registracijos Nr. R20-1057) dėl Teismo sprendimo vykdymo. Į raštą atsakė Urbanistikos skyrius 2011-12-28 raštu Nr. 40-2-2728 dėl Teismo sprendimo vykdymo, kuriame dar kartą informavo antstolį R. Budreiką, kad teismo sprendimas yra įvykdytas, kad X prašymas išnagrinėtas ir pateiktas atsakymas atitinkantis Viešojo administravimo įstatymą“;

6.2. *Dėl Patalpose atliktos „šildymo sistemos rekonstrukcijos“:*

6.2.1. „Šilumos ūkio įstatymo 29 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad butų (buto) <...> šildymo būdas keičiamas Statybos įstatymo nustatyta tvarka rekonstruojant pastatą (inžinerines) sistemas. Statybos įstatymo 23 straipsnyje įvardinti statybą leidžiantys dokumentai bei nurodyta, kad statyba be galiojančio statybą leidžiančio dokumento, kai jis privalomas, draudžiama“;

6.2.2. „Pasak X atstovės, Patalpos nuo centralizuotos šildymo sistemos X iniciatyva buvo atjungtos 2009-10-19.“ Tuo metu galiojo Aprašas, kurio „2 punkte nurodyta, kad jis privalomas šilumos ir karšto vandens tiekėjams, šilumos ir karšto vandens vartotojams, pastatų šildymo ir karšto vandens sistemų prižiūrėtojams ir šilumos ūkio srityje veikiantiems kitiems fiziniams ir juridiniams asmenims. Vadovaujantis Aprašo 24 ir 25 punktais, vartotojas, siekiantis atjungti šilumos įrenginius, privalėjo kreiptis į Urbanistikos skyrių su prašymu, pateikdamas visus Aprašo 25.1–25.6 punktuose nurodytus dokumentus. Nuo 2010-11-01 šilumos įrenginių atjungimo tvarka įtvirtinta Taisyklėse, patvirtintose energetikos ministro 2010-10-25 įsakymu Nr. 1-297“;

6.3. *Dėl galimybės išspręsti pareiškėjo skunde aprašytą problemą:*

6.3.1. pažymėtina, kad Teismas „neįpareigojo Savivaldybės priimti konkrečių sprendimų, o teisės aktų nustatyta tvarka, pagal pareiškėjo pateiktus dokumentus priimti atitinkamą sprendimą, apie kurį tinkamai informuoti pareiškėją. Šį Teismo įpareigojimą Savivaldybės Urbanistikos skyrius įvykdė 2010-09-23 raštu Nr. 40-2-1166.“;

6.3.2. „Atjungiant butų, kitų patalpų ar pastatų šilumos įrenginius nuo centralizuoto šildymo sistemos vartotojų iniciatyva, Savivaldybė vadovaujasi Taisyklėse pateiktais reikalavimais, Savivaldybės tarybos 2009-05-21 sprendimu Nr. T-320 patvirtintu Kauno miesto mikrorajonų šilumos tiekimo specialiuoju planu, Statybos įstatymu ir Statybos techniniais reglamentais.“;

6.3.3. „Pagal X skunde išdėstytą veiksmų eigą atjungiant šildymo sistemą nuo centralizuotų namo šildymo sistemos tinklų, matyti, kad X šildymo sistemą atjungė neturėdamas statybą leidžiančio dokumento, kurį privalėjo turėti.“;

6.3.4. „X skunde aprašyta problema turėtų būti sprendžiama X pateikus supaprastintą projektą Patalpų šildymo sistemos atjungimo nuo namo centralizuotos šildymo sistemos, šildymui naudojant ekologišką šildymo būdą, ir gavus pritarimą projektui raštu.“;

6.4. Iš Savivaldybės 2012-04-20 papildomai pateiktos informacijos (registracijos Nr. 1D-1183) nustatyta, kad Teismo 2012-03-16 nutartyje administracinėje byloje Nr. ... pagal pareiškėjo X atstovės prašymą dėl 2010-05-14 Teismo sprendimo išaiškinimo konstatuota:

6.4.1. „Pareiškėjas prašo dėl pasikeitusios teisinės aplinkos statybų reguliavimo srityje, pateikti 2010-05-14 teismo sprendimo paaiškinimą, nustatant atsakovui pavedimą pateikti pritarimą pastato ..., Kaunas, šildymo sistemos pertvarkymui, pareiškėjui priklausančias Patalpas atjungiant nuo namo šildymo sistemos.“;

6.4.2. „Prašymas dėl teismo sprendimo išaiškinimo netenkinamas“: „<...> pateiktų rašytinių įrodymų, <...> paaiškinimų analizė leidžia daryti išvadą, jog atsakovas išnagrinėjo X 2009-09-08 prašymą bei 2010-09-07 jo prašymą ir atsakė 2010-09-23 raštu Nr. 40-2-1166. Atsakovas 2011-10-18 rašte Nr. 40-2-2170, adresuotame advokatų kontorai bei pareiškėjui X, taip pat išdėstė argumentus bei išvardijo įstatymus, kodėl neturi galimybių išduoti pareiškėjo prašomo dokumento. Pažymėtina, jog prašomu išaiškinti sprendimu teismas nebuvo įpareigojęs atsakovą išduoti pareiškėjui projektavimo sąlygų sąvadą, o tik įpareigojęs atsakovą X 2009-09-08 prašymą išduoti projektavimo sąlygų sąvadą išnagrinėti iš naujo ir pateikti atsakymą, atitinkantį Viešojo administravimo įstatymą. Pateiktų rašytinių įrodymų analizė leidžia daryti išvadą, kad **atsakovas įvykdė 2010-05-14 teismo sprendimą**. Įvykdytas Teismo sprendimas negali būti aiškinamas. <...>. Pareiškėjo prašymas peržengia sprendimo aiškinimo ribas, yra susijęs su papildomomis aplinkybėmis, kurios nebuvo analizuojamos bylą nagrinėjant iš esmės, taip pat keičia sprendimo turinį, nėra susijęs su sprendimo formuluočių patikslinimu bei sprendimo rezoliucinės dalies supratimu.“

Skundo dalies tyrimui reikšmingi teisės aktai

7. Lietuvos Respublikos įstatymai.

7.1. *Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnyje* nustatyta, kad vienos iš savarankiškųjų savivaldybės funkcijų yra: „<...>; 20) specialiųjų architektūros reikalavimų nustatymas ir statybą leidžiančių dokumentų išdavimas įstatymų nustatyta tvarka; <...>; 30) šilumos ir <...> tiekimo <...> organizavimas; <...>.“

7.2. *Šilumos ūkio įstatyme* nustatyta:

1) *21 straipsnis* – „1. Ginčus, kylančius iš sutartinių santykių tarp buitinių šilumos vartotojų ir šilumos bei karšto vandens tiekėjų, priežiūros paslaugų teikėjų, ginčo sprendimo ne teisme tvarka nagrinėja šios valstybės ir savivaldybės institucijos: 1) Valstybinė energetikos inspekcija prie Energetikos ministerijos – dėl energetikos objektų, įrenginių ir apskaitos priemonių gedimų, eksploatavimo, energijos kokybės reikalavimų, energijos apskaitos ir apmokėjimo už suvartotą energiją pažeidimų, avarijų, energijos tiekimo nutraukimo, sustabdymo ar ribojimo, <...>; 3) savivaldybės vykdomoji institucija – dėl šilumos ir karšto vandens tiekimo organizavimo, dėl daugiabučių namų šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūros tarifų nustatymo, dėl administracinę priežiūrą atliekančių pareigūnų įgaliojimų bei šios priežiūros atlikimo tvarkos; <...>.“;

2) *29 straipsnis* – „Šilumos pirkimo–pardavimo sutarčių nutraukimas vartotojo iniciatyva“ – „1. Šilumos vartotojas, pakeitęs buto (butų), kitų patalpų šildymo ir apsirūpinimo karštu vandeniu būdą, turi teisę nutraukti šilumos ir (ar) karšto vandens pirkimo–pardavimo sutartį. **Buto (butų) ir kitų patalpų šildymo būdas keičiamas Lietuvos Respublikos statybos įstatymo nustatyta tvarka rekonstruojant pastatą (inžinerines sistemas)**. <...>. 3. Kai rekonstravus pastatą (inžinerines sistemas) pakeičiamas ne viso pastato šildymo ar apsirūpinimo karštu vandeniu būdas, nuo statinio pripažinimo tinkamu naudoti momento laikomos nutrauktomis to pastato butų ir kitų patalpų, kurių šildymo būdas pakeistas, savininkų ir šilumos ir (ar) karšto vandens tiekėjo sutartys. Šių butų ir kitų patalpų savininkai energetikos ministro patvirtintose Šilumos tiekimo ir vartojimo taisyklėse nustatyta tvarka šilumos ir (ar) karšto vandens tiekėjams kiekvieną mėnesį apmoka už jiems tenkančią pastato bendrosioms reikmėms sunaudotos šilumos ir (ar) karšto vandens dalį.“

7.3. *Statybos įstatyme* nustatyta:

1) 20 straipsnis – „1. Statinio projektas rengiamas: <...>; 7) supaprastintas rekonstravimo projektas – nesudėtingo statinio rekonstravimui <...>.“;

2) 23 straipsnis – „1. Statybą leidžiantys dokumentai yra: <...>; 4) kitais, negu šios dalies 1, 2 ir 3 punktuose nurodytais, atvejais – rašytinis įgalioto valstybės tarnautojo pritarimas šio Įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 4–13 punktuose nurodytam statinio projektui (kai jis yra privalomas); <...>. 5. Statinio projektui raštu pritaria šio straipsnio 17 dalyje nurodytų institucijų įgalioti valstybės tarnautojai. <...>. 17. Raštu statinio projektui pritaria: 1) savivaldybės administracijos direktoriaus įgaliotas valstybės tarnautojas – visais atvejais; <...>. 28. **Statyba be galiojančio statybą leidžiančio dokumento, kai jis yra privalomas, draudžiama.** <...>.“

7.4. *Civilinio proceso kodekse* nustatyta:

1) 278 straipsnis – „Sprendimo išaiškinimas“ – „1. Jeigu sprendimas yra neaiškus, tai jį priėmęs teismas turi teisę dalyvaujančių byloje asmenų prašymu, taip pat savo iniciatyva išaiškinti savo sprendimą, nekeisdamas jo turinio. <...>.“;

2) 585 straipsnis – „1. Antstolio reikalavimai vykdyti sprendimus, <...>, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus, privalomi visiems asmenims ir turi būti įvykdyti per antstolio nustatytą terminą. <...>.“;

3) 589 straipsnis – „1. Jeigu teismo procesinio sprendimo vykdymo tvarka arba įstatymo ar kito teisės akto norma, kurią reikia taikyti vykdymo procese, yra neaiški, antstolis kreipiasi su prašymu į procesinį sprendimą priėmusį teismą, kad šis išaiškintų sprendimo vykdymo tvarką arba įstatymo ar kito teisės akto normą, kurią reikia taikyti <...>.“

8. Kiti teisės aktai.

8.1. *Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010-10-25 įsakymu Nr. I-297 patvirtintose Šilumos tiekimo ir vartojimo taisyklėse* (VIII. ŠILUMOS ĮRENGINIŲ ATJUNGIMAS NUO ŠILUMOS PERDAVIMO TINKLŲ VARTOTOJŲ INICIATYVA) nustatyta:

1) 108 punktas – „Atjungiant daugiabučio namo butą ar kitą patalpą: 108.1. daugiabučio namo valdytojas, jeigu butų bei kitų patalpų savininkai teisės akte [Šilumos ūkio įstatyme] nustatyta tvarka priima sprendimą ir paveda valdytojui pakeisti daugiabučio namo butų bei kitų patalpų šildymo būdą arba daugiabučio namo buto ar kitos patalpos savininkas, pageidaujantis pakeisti šildymo būdą, privalo pateikti savivaldybės institucijai prašymą išduoti specialiuosius architektūros reikalavimus ir informaciją, prie kurios pridedami šie dokumentai: 108.1.1. daugiabučio namo butų bei kitų patalpų savininkų teisės akte [Civiliniame kodekse ir Šilumos ūkio įstatyme] nustatyta tvarka priimtas sprendimas ir pavedimas valdytojui keisti buto ar kitos patalpos šildymo būdą bei valdytojo raštiškas sutikimas; 108.1.2. buto ar kitų patalpų savininko, pageidaujančio atjungti buto ar kitų patalpų šildymo ir karšto vandens sistemų įrenginius nuo daugiabučio namo šildymo ir karšto vandens sistemos ir pakeisti buto ar kitos patalpos šildymo būdą, įsipareigojimas vykdyti prievolės prižiūrėtojui pagal pastato šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūros sutartį jam tenkančia dalimi dėl pastato šildymo ir (ar) karšto vandens sistemų priežiūros; 108.1.3. kitą pasirinktą šilumnešį ar energijos rūšį (pvz., dujas, elektrą) tiekiančio asmens išduota pažyma apie technines galimybes tiekti kitą šilumnešį ar energijos rūšį (pvz., dujas, elektrą) atjungiamam butui ar kitoms patalpoms šildyti; 108.1.4. savivaldybės ar jos įgaliotos institucijos ar teisės aktų nustatytos kitos institucijos išvada, kad dėl buto ar kitų patalpų šildymo ir karšto vandens sistemų atjungimo nuo daugiabučio namo šildymo ir karšto vandens sistemų ir kito jų šildymo būdo kiti to daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkai nepatiria papildomų išlaidų, arba šių išlaidų išsklotinė; 108.1.5. buto ar kitų patalpų savininko, pageidaujančio atjungti buto ar kitų patalpų šildymo ir karšto vandens sistemų įrenginius nuo daugiabučio namo šildymo ir karšto vandens sistemos ir pakeisti buto ar kitos patalpos šildymo būdą, įsipareigojimas pakeisti šilumos vartojimo pirkimo–pardavimo sutartį dėl šilumos vartojimo bendro naudojimo patalpose ir įrenginiuose; 108.1.6. šilumos tiekėjo ar valdytojo pažyma, kad dėl pakeisto buto ar kitų patalpų šildymo būdo bus nepažeidžiamos ar pažeidžiamos kitų daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkų teisės ar teisėti interesai.“;

2) 110 punktas – „Jeigu vartotojų pasirinkimas atitinka savivaldybės šilumos ūkio specialųjį planą ar dėl vartotojų daugiabučiame name prašymo atjungti pastato ar jo sekcijos (bloko), buto ar kitos patalpos šildymo sistemų įrenginius nuo daugiabučio namo šildymo sistemų ir pakeisti buto ar kitos patalpos šildymo būdą įgyvendinimo kiti to namo butų ir kitų patalpų savininkai nepatiria

papildomų išlaidų, pastato savininkas pateikia šilumos tiekėjui ir kitą pasirinktą šilumnešį ar energijos rūšį (pvz., dujas, elektrą ar kitą) tiekiančiam asmeniui paraišką gauti prisijungimo sąlygas. Šilumos tiekėjas ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo informacijos įregistravimo išduoda atsijungimo sąlygas arba pateikia pagrįstai motyvuotą atsisakymą jas išduoti.“;

3) *111 punktas* – „Jeigu vartotojų pasirinkimas neatitinka savivaldybės šilumos ūkio specialiojo plano arba jo prašymo įgyvendinimas padidintų teisės aktuose [Šilumos vartotojų įrenginių atjungimo nuo šilumos tiekimo sistemų ekonominio įvertinimo metodika, Šilumos ūkio specialiųjų planų rengimo taisyklės] nustatytą žalą aplinkai, savivaldybės institucija gali teisės aktuose [Statybos įstatyme, Metrologijos įstatyme] nustatyta tvarka atsisakyti pateikti šilumos tiekėjui ir kitą pasirinktą šilumnešį ar energijos rūšį (pvz., dujas, elektrą) tiekiančio asmens paraišką gauti prisijungimo sąlygas pateikdama valdytojui pagrįstai motyvuotą atsisakymo pagrindimą.“;

4) *112 punktas* – „Šių Taisyklių 110, 111 punktų reikalavimai dėl atsisakymo išduoti atsijungimo sąlygas netaikomi, kai atsijungus nuo šilumos perdavimo tinklų, pastato šildymui bus naudojami ekologiškai švarūs, naudojantys atsinaujinančią energiją šilumos šaltiniai.“;

5) *117 punktas* – „Vartotojai arba jų vardu teisėtai veikiantis asmuo šilumos vartojimo įrenginių atjungimo projektavimo, įrengimo ir kitus su atjungimu susijusius darbus atlieka pagal teisės aktų [Šilumos tiekimo tinklų ir šilumos punktų įrengimo taisyklių, Lietuvos higienos normos HN 24:2003 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“, Vandens vartojimo normos RSN 26-90, Respublikinės statybos normos „Statybinė klimatologija. RSN 156-94, Statybos techninio reglamento STR 1.11.01:2002 „Statinų pripažinimo tinkamais naudoti tvarka“, Statybos techninio reglamento STR 2.05.01:2005 „Pastatų atitvarų šiluminė technika, Statybos techninio reglamento STR 1.07.01:2002 „Statybos leidimas“, Statybos techninio reglamento STR 1.05.06:2005 „Statinio projektavimas“, Statybos techninio reglamento STR 2.09.02:2005 „Šildymas, vėdinimas ir oro kondicionavimas“, Pastatų karšto vandens sistemų įrengimo taisyklių] reikalavimus ir projektą savo lėšomis.“;

6) *120 punktas* – „Vartotojas ne vėliau kaip per vieną mėnesį iki Taisyklių 117 punkte nurodytų darbų pabaigos ir faktinio atjungimo dienos privalo raštu pranešti šilumos tiekėjui apie numatomą atjungimą (šilumos pirkimo–pardavimo arba šilumos vartojimo pirkimo–pardavimo sutarčių nutraukimą).“;

7) *122 punktas* – „Pastato ar jo sekcijos (bloko) šilumos įrenginiai atjungiami dalyvaujant valdytojo ir šilumos tiekėjo įgaliotiems atstovams. Baigus pastato ar jo sekcijos (bloko) šilumos ir (ar) karšto vandens vartojimo įrenginių atjungimo darbus, pastato, buto ar kitų patalpų savininkas (ar) valdytojas ir šilumos tiekėjas pasirašo jų atjungimo aktą.“;

8) *123 punktas* – „Pastato ar jo sekcijos (bloko) šilumos vartojimo įrenginiai pripažįstami atjungti nuo Taisyklių 122 punkte nurodyto atjungimo akto ir susitarimo dėl šilumos pirkimo–pardavimo sutarties nutraukimo pasirašymo dienos, jeigu šilumos pirkimo–pardavimo sutartyje nenustatyta kitaip.“;

9) *132 punktas* – „Vartotojai turi teisę: <...>; 132.7. Taisyklėse ir teisės aktuose <...> nustatyta tvarka keisti, rekonstruoti arba atjungti šilumos įrenginius nepažeidžiant daugiabučio namo kitų butų ir kitų patalpų savininkų teisių ir teisėtų interesų; <...>.“

8.2. *Kauno miesto savivaldybės tarybos 2012-01-26 sprendimu T-11* nutarta pripažinti netekusiu galios Kauno miesto savivaldybės tarybos 2009-04-09 sprendimą Nr. T-244 „Dėl Šilumos vartotojų įrenginių atjungimo nuo šilumos tiekimo sistemos ir patalpų ar pastato šildymo būdo pakeitimo šilumos vartotojų iniciatyva tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Skundo dalies tyrimo išvados

9. Atsižvelgus į šio tyrimo metu nustatytas aplinkybes (pažymos 6 punktas) bei į teisinį reglamentavimą, nurodytą pažymos 7–8 punktuose, konstatuotina, kad:

9.1. Savivaldybės pareigūnai pateikė atsakymus į pareiškėjo, jo atstovų bei antstolio prašymus, raštus (pažymos 6.1.1, 6.1.3, 6.1.4 ir 6.1.5 punktai);

9.2. kilęs ginčas, ar Savivaldybės pirmiau nurodyti atsakymai (pažymos 6.1.1, 6.1.3, 6.1.4 ir 6.1.5 punktai) yra laikytini Teismo 2010-05-14 sprendimo įvykdymu, yra išspręstas nustatyta tvarka teisme (pažymos 6.4 ir 7.4 punktai).

10. Apibendrinus pažymos 9 punkte nurodytas aplinkybes ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 4 ir 5 punktais bei 4 dalimi (jeigu skundo tyrimo metu paaiškėja, kad skundas tuo pačiu klausimu yra išnagrinėtas teisme), darytina išvada, kad **šios pareiškėjo skundo dalies tyrimas nutrauktinas**.

11. Kartu Seimo kontrolierius atkreipia pareiškėjo dėmesį į Savivaldybės pateiktą informaciją apie jo galimybes nustatyta tvarka spręsti Patalpų atjungimo nuo centralizuotos šilumos tiekimo sistemos problemą (pažymos 6.3.4 punktas).

Dėl pareiškėjo prašymo nagrinėjimo Inspekcijoje

Skundo dalies tyrimui reikšmingos aplinkybės

12. Iš Inspekcijos 2012-03-09 raštu Nr. (03) 2R-363 pateiktos informacijos, paaiškinimų bei dokumentų nustatyta:

12.1. Inspekcija, nagrinėdama pareiškėjo 2012-01-31 skundą Nr. 27-VAB, 2012-02-08 raštu Nr. (03) 2R-217 pateikė paklausimą Bendrovei dėl papildomos informacijos.

Inspekcija iš Bendrovės gavo įsiteisėjusį Kauno miesto apylinkės teismo 2011-02-10 sprendimą, „kuriame buvo išspręsta byla dėl ieškovo [Bendrovės] ieškinio atsakovui X dėl įsiskolinimo už šilumos energiją priteisimo [už 2009-10-01 – 2010-05-01 laikotarpį]. Civilinėje byloje Nr. ... teismas pabrėžė, kad vertinant byloje nustatytas aplinkybes bei remiantis<...> teisės normomis, akivaizdu, kad atsakovas, iš ieškovo gavęs Šildymo prietaisų keitimo technines charakteristikas ŠV-09-260 šildymo prietaisų pakeitimui, darbus atliko ne pagal projektą. „Atsakovas, neturėdamas leidimų bei kitų dokumentų atitinkančių norminių aktų reikalavimus, savavališkai panaikino šildymo sistemos prietaisus ir šildymo sistemos stovus sumontavo sienose“. Konstatuojama, kad „**šilumos įrenginiai yra atjungti neteisėtai**“. Pažymime, kad Bendrovė nepasirašė atjungimo akto, „ieškovas su atsakovu neturi pagrindo sudaryti šilumos vartojimo pirkimo–pardavimo sutarties dėl šilumos vartojimo daugiabučio namo bendrosioms reikmėms tenkinti ir atlikti kitus, norminiuose aktuose numatytus veiksmus, nes **iš neteisės teisė negali atsirasti**“. Teismas konstatavo, kad atsakovas, pažeisdamas teisės aktų nustatytą tvarką, savo buto radiatorius atjungė nuo bendros daugiabučio namo šildymo sistemos. Taigi, atsakovas piktnaudžiavo savo teise ir taip pažeidė šilumą tiekiančios įmonės teisę ir galimybę gauti atlyginimą už visam daugiabučiam namui patiektą šilumos energiją.“

Teismas taip pat konstatavo, kad Bendrovė „savo reikalavimus kildina iš Taisyklių 263 punkto, laikydamas, kad atsakovas išliko centralizuotų šilumos sistemų buitinis vartotojas, todėl jo reikalavimai, teismo nuomone, pagrįsti.“;

12.2. Inspekcija pareiškėjo atstovę 2012-02-29 raštu Nr. (03) 2R-312 informavo, kad „Inspekcijos pasisakymas dėl Bendrovės veiksmų prieš X bei teismo sprendimo ar nutarties aiškinimas neturėtų jokių teisinių pasekmių ir būtų nepagrįstas.“;

12.3. „Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 29 straipsnio 1 dalis nustato šilumos vartotojas, pakeitęs buto (butų), kitų patalpų šildymo ir apsirūpinimo karštu vandeniu būdą, turi teisę nutraukti šilumos ir (ar) karšto vandens pirkimo–pardavimo sutartį. Buto (butų) ir kitų patalpų šildymo būdas keičiamas Lietuvos Respublikos statybos įstatymo nustatyta tvarka rekonstruojant pastatą (inžinerines sistemas). Taisyklių 123 punktas įtvirtina, kad pastato ar jo sekcijos (bloko) šilumos vartojimo įrenginiai pripažįstami atjungti nuo atjungimo akto ir susitarimo dėl šilumos pirkimo–pardavimo sutarties nutraukimo pasirašymo dienos, jeigu šilumos pirkimo–pardavimo sutartyje nenustatyta kitaip.“

12.4. Kauno apygardos teismas 2011-06-14 nutartyje [išnagrinėjęs pareiškėjo X apeliacinį skundą dėl Kauno miesto apylinkės teismo 2011-02-10 sprendimo] konstatavo, kad:

12.4.1. tiek pagal „teisės normas, tiek pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotą praktiką butų savininkams yra įtvirtinta teisė atsijungti nuo bendros daugiabučių namų šildymo sistemos, tačiau įgyvendindami šią teisę jie turi laikytis norminiais aktais nustatytos atsijungimo

tvarkos. <...>. Vien nagrinėjamoje byloje nustatytas faktas, kad atsakovas savavališkai, nesilaikydamas nustatytos atsijungimo tvarkos atsijungė nuo šildymo sistemos, nėra pakankamas pagrindas išvadai, kad atsakovas nuo šilumos prietaisų atjungimo nėra tiekiamos šilumos ar karšto vandens buitinis vartotojas (Taisyklių 263 punktas). CK 1.137 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad draudžiama piktnaudžiauti savo teise, t. y. draudžiama įgyvendinti civilines teises tokiu būdu ir priemonėmis, kurios be teisinio pagrindo pažeistų ar suvaržytų kitų asmenų teises ar įstatymų saugomus interesus ar darytų žalos kitiems asmenims arba prieštarautų subjektinės teisės paskirčiai. Žalos padarymas piktnaudžiaujant teise yra pagrindas taikyti civilinę atsakomybę. Jeigu asmuo piktnaudžiauja subjektine teise, teismas gali atsisakyti ją ginti.“ (teismas nusprendė priteisti iš atsakovo X Bendrovės naudai 2438,18 Lt išskolinimą už šilumos energiją, 86,82 Lt delspinigių, „5 procentus metinių palūkanų nuo priteistos sumos nuo 2010-06-29 iki teismo sprendimo visiško įvykdymo“ ir kt.);

12.4.2. „X pažeidė teisės aktų nustatytą tvarką, piktnaudžiavo savo teise ir taip sutrikdė šilumą tiekiančios įmonės teisę ir galimybę gauti atlyginimą už visam daugiabučiam namui tiekiamą šilumos energiją, kuri paskirstoma visiems butams pagal jų plotą, kadangi Bendrovė neturi teisinio pagrindo neskaičiuoti X butui tenkančio apmokėti energijos kiekio.“;

12.5. „Atsijungimą nuo centrinės šildymo sistemos reglamentuoja Taisyklių 108 punktas, kuris nustato, kad atjungiant daugiabučio namo butą ar kitą patalpą, daugiabučio namo valdytojas teisės akte [Šilumos ūkio įstatyme] nustatyta tvarka organizuoja bendrosios dalinės nuosavybės savininkų susirinkimą, kurio metu jie priima sprendimą ir leidžia pakeisti buto ar kitos patalpos šildymo būdą susirinkimo nutarimu aptartomis sąlygomis. Atsijungimo iniciatoriai privalo savivaldybės institucijai pateikti prašymą išduoti rašytinį pritarimą pastato paprastojo remonto projektui (aprašui), pertvarkant pastato inžinerines sistemas (šildymo, dujotiekio, elektros tiekimo)“ kartu su privalomais pateikti dokumentais: <...>.“

12.6. pareiškėjo atstovė skunde Inspekcijai argumentavo, „jog ūkio ministro 2003-06-30 įsakymu Nr. 4-258 patvirtintų Taisyklių 263 punktas nustatė, kad patalpų savininkas, kuris savo šilumos įrenginius nuo pastato šildymo ir karšto vandens sistemų atjungia pažeisdamas teisės akte nustatytą tvarką, išlieka šių sistemų tiekiamos šilumos buitinis vartotojas tol, kol neatlieka minėtų taisyklių 262 punkte nurodytų veiksmų. Pasak pareiškėjo atstovės, „ši nuostata neteko galios ūkio ministro įsakymu Nr. 4-825, tačiau Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo <...> 29 straipsnio 1 dalis nustato, kad šilumos vartotojas, pakeitęs buto (butų), kitų patalpų šildymo ir apsirūpinimo karštu vandeniu būdą, turi teisę nutraukti šilumos ir (ar) karšto vandens pirkimo–pardavimo sutartį. Buto (butų) ir kitų patalpų šildymo būdas keičiamas Lietuvos Respublikos statybos įstatymo nustatyta tvarka rekonstruojant pastatą (inžinerines sistemas). Taisyklių 123 punktas nustato, kad <...> daugiabučio namo buto <...> šilumos vartojimo įrenginiai pripažįstami atjungti nuo buto <...> šilumos ir (ar) karšto vandens vartojimo įrenginių atjungimo akto ir susitarimo dėl šilumos pirkimo–pardavimo sutarties nutraukimo pasirašymo dienos, jeigu šilumos pirkimo–pardavimo sutartyje nenustatyta kitaip.“;

12.7. pasak Inspekcijos pareigūnų:

12.7.1. „*laikytina, kad sutartiniai teisiniai santykiai tarp X ir Bendrovės nėra pasibaigę*“;

12.7.2. „*atsijungimas nuo centrinės šildymo sistemos būtų teisėtas tik atlikus šiuos Taisyklėse nustatytus veiksmus*“;

12.8. Inspekcijos pareigūnai taip pat pažymėjo, kad:

12.8.1. „Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2011-03-15 įsakymu Nr. 1-63 patvirtinti Inspekcijos nuostatai ir kiti teisės aktai nesuteikia teisės Inspekcijai vertinti mokesčių skaičiavimo pagrįstumo, be to, šiuo klausimu yra pasisakęs Kauno miesto apylinkės teismas 2011-02-10 sprendime civilinėje byloje Nr. ..., kurioje iš X buvo priteisti Bendrovės paskaičiuoti mokesčiai ir delspinigiai.“;

12.8.2. nors pareiškėjo atstovė 2012-01-31 skundė Nr. 27-VAB prašė įvertinti Savivaldybės veiksmus, „pasireiškusius vengimu vykdyti Teismo 2010-05-14 sprendimą“, Inspekcija 2012-02-29 atsakyme jai pažymėjo, kad Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 52 straipsnio 2 dalis nustato, kad savivaldybės nėra pavaldžios valstybės institucijoms. Kiti teisės aktai taip pat nesuteikia teisės Inspekcijai vertinti Savivaldybės veiksmus ar duoti jai privalomus nurodymus.“;

12.9. Inspekcija, atsakydama į pareiškėjo 2012-01-31 prašymą (2012-02-01 registracijos Inspekcijoje Nr. 4R-(S)-88), pareiškėjo atstovei 2012-02-09 raštu Nr. (03) 2R-312 (po 5 darbo dienų) pateikė informaciją, nurodytą pažymos 12.1, 12.2, 12.6, 12.7.1, 12.8.2 punktuose.

13. Iš Inspekcijos 2012-04-18 ir 2012-04-26 Seimo kontrolieriui pateiktų papildomų dokumentų nustatyta:

13.1. pareiškėjo atstovė 2012-04-04 raštu Nr. 63-VA pateikė skundą Vyriausiajai administracinių ginčų komisijai (toliau vadinama – VAGK) dėl Inspekcijos 2012-02-09 rašto/sprendimo Nr. (03) 2R-312 panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

VAGK 2012-04-24 sprendime Nr. 3R- 91 (AG-77/04-2012) dėl pareiškėjo atstovės skundo:

13.1.1. nustatė šias aplinkybes:

1) „<...> pareiškėjas (jo įgaliota atstovė) į Inspekciją 2012-01-31 raštu kreipėsi dėl X ginčo su AB „Kauno energija“ bei Kauno miesto savivaldybės administracija, kuris buvo nagrinėjamas ir teismuose. Atitinkamai išdėstė su tuo susijusias faktines aplinkybes bei prašė įvertinti AB „Kauno energija“ bei Kauno miesto savivaldybės administracijos veiksmus pareiškėjo atžvilgiu. Tačiau, įvertinus pareiškėjo kreipimosi į skundžiamą instituciją turinį ir prasmę matyti, kad pareiškėjas pastaruoju Inspekcijos neprašė apginti konkrečias pažeistas ar pažeidžiamas jo, kaip vartotojo, teises, priimant individualų administracinį aktą (sprendimą). Minėtu kreipimusi X (jo atstovė) Inspekcijos abstrakčiai prašė pateikti Inspekcijos įvertinimą ir išvadas dėl AB „Kauno energija“ ir Kauno miesto savivaldybės administracijos veiksmų, kurios, pareiškėjo nuomone, galimai užkirstų kelią pareiškėjo teisių pažeidimui ateityje. Atsižvelgiant į tai, Inspekcijai nekilo pareiga vykdyti Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 22 str. 1 d. 3 p. bei Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 34 str. 2 d. jai nustatytas funkcijas pareiškėjo atžvilgiu. Pareiškėjo prašymų nagrinėjimo nereglamentuoja ir Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas, kadangi tai, ko abstrakčiai prašė pareiškėjas, nelaikytina informacijos prašymu Įstatymo 2 str. 2 ir 8 d. prasme.“;

2) „Fizinių ir juridinių asmenų prašymų, skundų, pranešimų, informacijos ir individualių paklausimų nagrinėjimą ir jų aptarnavimą Inspekcijoje reglamentuoja Asmenų prašymų, skundų nagrinėjimo ir aptarnavimo Valstybinėje energetikos inspekcijoje prie Energetikos ministerijos tvarka, patvirtinta Inspekcijos viršininko 2011-09-08 įsakymu Nr. 1 V-83 (toliau – Tvarka). Atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjas savo kreipimesi neformulavo Inspekcijai prašymo dėl konkrečios jo pažeistos teisės gynimo, šis kreipimasis laikytinas prašymu Tvarkos 3 p. prasme. Prašymų nagrinėjimas baigiamas atsakymo (prašymo parengimu ir išsiuntimu pareiškėjui ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo atsakymo parengimo (Tvarkos 60 p.). Atsakymai į prašymą parengiami atsižvelgiant į prašymo turinį – į kreipimąsi, kuriame išdėstoma asmens nuostata tam tikru klausimu, pranešama apie Inspekcijos (Inspekcijos teritorinio skyriaus) veiklos pagerėjimą ar trūkumus ir pateikiami pasiūlymai, kaip juos ištaisyti, atkreipiamas dėmesys į tam tikrą padėtį, informuojama apie darbuotojų piktnaudžiavimą ar neteisėtus veiksmus, nesusijusius su konkrečiu asmens teisėtų interesų ir teisių pažeidimu, ar kitokį asmens kreipimąsi, atsakoma laisvos formos raštu (Tvarkos 61.4 p.).“

3) „Matyti, kad Inspekcija 2011-02-29 raštu pateikė atsakymą pareiškėjui laisvos formos raštu, kuriame yra išdėstyta Inspekcijos pozicija dėl Kauno miesto apylinkės teismo 2011-02-10 sprendimo turinio, pagrįstai atsisakant jį kvestionuoti ir vertinti; taip pat pozicija teisės aktų, susijusių su šilumos energijos vartojimo santykiais bei šilumos vartojimo įrenginių atjungimu, taikymo bei pareiškėjo ir Šilumos tiekėjo tarpusavio santykių testinumo klausimais. ***Darytina išvada, kad skundžiama institucija į pareiškėjo 2012-01-31 prašymą įvertinti AB „Kauno energija“ veiksmus atsakė nepažeisdama Tvarkos 60 bei 61 p. reikalavimų, t. y. pareiškėjo teisė gauti institucijos atsakymą jo prašymą yra realizuota.*** X Komisijai skundžiasi Inspekcijos 2012-02-29 raštu išdėstyta, jo manymu, neteisinga teisės aktų nuostatų interpretacija. Tačiau teisės aktų nuostatų tinkama interpretacija gali būti ginčo dėl teisės dalykas, sprendžiant šių teisės aktų taikymo teisėtumo ar pagrįstumo klausimą, kuris, nagrinėjamu atveju, Inspekcijoje nebuvo sprendžiamas. Byloje nėra duomenų, kad Inspekcija, atsakydama pareiškėjui dėl Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo bei jo pagrindu priimtų poįstatyminių teisės aktų nuostatų taikymo, būtų atlikusi pareiškėjo atžvilgiu konkrečius viešojo administravimo veiksmus ir priėmusi administracinius sprendimus, sukėlusius jam teisinę pasekmę. Todėl ginčas dėl Lietuvos Respublikos šilumos ūkio

įstatymo bei Šilumos tiekimo ir vartojimo taisyklių nuostatų interpretacijos nėra šios administracinės bylos dalykas“;

13.1.2. konstatavo: „Atsižvelgiant į išdėstytą, Komisija neturi teisinio ir faktinio pagrindo tenkinti pareiškėjo reikalavimą panaikinti Inspekcijos 2012-02-29 sprendimą, kaip neteisėtą ir nepagrįstą, ir įpareigoti Inspekciją 2012-01-31 skundą išnagrinėti iš naujo. Pareiškėjo skundas atmestinas.“ (Šį sprendimą per 20 dienų nuo jo gavimo dienos ginčo šalys gali apskųsti Vilniaus apygardos administraciniam teismui.)

13.2. Inspekcijos pareigūnai, pateikdami įsiteisėjusį Vilniaus apygardos administracinio teismo 2011-09-12 sprendimą administracinėje byloje Nr. ..., nurodė papildomus argumentus dėl Inspekcijos kompetencijos apimties (pažymos 12.8 punktas). Vilniaus apygardos administracinio teismo 2011-09-12 sprendime konstatuota:

13.2.1. „patalpų, priklausančių pareiškėjui, rūšio patalpose ir pirmo aukšto patalpose demontuoti visi radiatoriai; šildymo sistemos stovai, magistraliniai vamzdžiai izoliuoti izoliavimo medžiaga; <...>; naujų sumontuotų šildymo sistemos įrenginių nėra“;

13.2.2. „Nurodytų teisės aktų nuostatos [Energetikos įstatymas, Inspekcijos nuostatų 7 punktas, redakcija, galiojusi iki 2011-03-19] patvirtina, kad Inspekcija, vykdydama valstybinę energetikos kontrolę, neatlieka mokesčių už šilumos energiją perskaičiavimo funkcijų ir nėra kompetentinga duoti privalomų vykdyti nurodymų kitiems asmenims. Remiantis Nuostatuose įtvirtintomis Inspekcijos teisėmis, Inspekcija gali duoti privalomus nurodymus dėl energijos išteklių ar energijos perdavimo, paskirstymo, laikymo, tiekimo, vartojimo, energetikos objektų ir įrenginių įrengimo, eksploatavimo bei tinklų apsaugos teisės aktų pažeidimo (7.2 p.), reikalauti išjungti įrenginius, jei yra avarijos grėsmė (7.3 p.), stabdyti darbus dėl netinkamos personalo kvalifikacijos (7.4 p.), įpareigoti pašalinti montuojamų ir rekonstruojamų energetikos įrenginių neatitikimus statinių saugos ir paskirties reikalavimams (7.6 p.).“;

13.2.3. „Minėtos normos patvirtina, kad Inspekcijai nesuteikta teisė duoti privalomus nurodymus šilumos tiekėjui dėl mokesčių perskaičiavimo šilumos vartotojui bei dėl mokesčių skaičiavimo nutraukimo. Dėl to Inspekcija neturėjo teisinio pagrindo tenkinti pareiškėjo skundą ir duoti pareiškėjo prašomus nurodymus [dėl mokesčių perskaičiavimo]. Pareiškėjo skunde nurodytos aplinkybės yra susijusios su privačiu pareiškėjo ir šilumos tiekėjo ginču, atsirandančiu iš privatinės teisės normų. Šis ginčas <...> negali būti išnagrinėtas administracinėmis priemonėmis, nes teisės aktuose nėra nustatyta tokia galimybė. Pareiškėjo ir šilumos teikėjo ginčas [dėl mokesčių apskaičiavimo] yra nagrinėjamas bendros kompetencijos teisme.“

Skundo dalies tyrimui reikšmingi teisės aktai

14. Lietuvos Respublikos įstatymai

14.1. *Šilumos ūkio įstatymo* nuostatų turinys – pažymos 7.2 punkte.

14.2. *Energetikos įstatymo* 34 straipsnyje nustatyta, kad „<...>. 2. Valstybinė energetikos inspekcija išankstine privaloma skundų ir ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarka nagrinėja vartotojų ir energetikos įmonių skundus ir ginčus dėl energetikos objektų, įrenginių ir apskaitos priemonių gedimų, eksploatavimo, energijos kokybės reikalavimų, energijos apskaitos ir apmokėjimo už suvartotą energiją pažeidimų, avarijų, energijos tiekimo nutraukimo, sustabdymo ar ribojimo.“ <...>. 5. Vartotojų ir energetikos įmonių skundus ir ginčus nagrinėjanti institucija atsisako priimti prašymą nagrinėti skundą ar ginčą, jeigu: 1) ji nėra kompetentinga tą skundą ar ginčą nagrinėti; 2) yra įsigaliojęs skundus ir ginčus nagrinėjančios institucijos, teismo ar arbitražo sprendimas, priimtas dėl ginčo tarp tų pačių šalių dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu, arba yra įsigaliojęs skundus ir ginčus nagrinėjančios institucijos sprendimas, teismo nutartis ar arbitražo sprendimas priimti pareiškėjo (ieškovo) pateiktą prašymo nagrinėti ginčą atsisakymą ar patvirtinti ginčo šalių taikos sutartį; 3) skundus ir ginčus nagrinėjanti institucija, teismas ar arbitražas jau nagrinėja ginčą tarp tų pačių šalių dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu; <...>.“

14.3. Statybos įstatymo nuostatų turinys – pažymos 7.3 punkte.

14.4. *Civilinio kodekso 1.138 straipsnyje* nustatyta: „Civilinės teisės įstatymų nustatyta tvarka gina teismas, neviršydamas savo kompetencijos, šiais būdais: <...>; 5) nutraukdamas arba pakeisdamas teisinį santykį; 6) išieškodamas iš pažeidusio teisę asmens padarytą turtinę ar neturtinę

žalą (nuostolius), o įstatymų arba sutarties numatytais atvejais – netesybas (baudą, delspinigius); 7) pripažindamas negaliojančiais valstybės ar savivaldybių institucijų arba pareigūnų aktus, prieštaraujančius įstatymams, <...>.“

14.5. *Administracinių ginčų komisijų įstatyme* nustatyta:

1) *15 straipsnis* – „1. Administracinių ginčų komisijos sprendimas išsiunčiamas vykdyti kitą dieną po priėmimo. Viešojo administravimo subjektas privalo sprendimą įvykdyti per jame nurodytą laiką, o jeigu laikas nenurodytas, - per 20 dienų nuo sprendimo gavimo dienos.“;

2) *18 straipsnio 2 dalis* – „2. Vyriausiosios administracinių ginčų komisijos sprendimas per 20 dienų nuo jo gavimo dienos gali būti apskūstas Vilniaus apygardos administraciniam teismui.“

14.6. *Administracinių bylų teisenos įstatymo 32 straipsnio 1 dalyje* nustatyta: „Atitinkamos administracinių ginčų komisijos <...> sprendimą, priimtą išnagrinėjus administracinį ginčą ne teismo tvarka, administraciniam teismui gali skūsti ginčo šalis, nesutinkanti su administracinių ginčų komisijos <...> sprendimu. Tokiu atveju į administracinį teismą galima kreiptis per dvidešimt dienų nuo sprendimo gavimo dienos.“

15. *Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010-10-25 įsakymu Nr. 1-297 patvirtintu Šilumos tiekimo ir vartojimo taisyklių nuostatos* – pažymos 8.1 punkte.

16. Teismų praktika

Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 23 straipsnio 2 dalyje nustatyta, jog „Aukščiausiasis Teismas formuoja vienodą bendrosios kompetencijos teismų praktiką aiškinant ir taikant įstatymus ir kitus teisės aktus. Tam Aukščiausiasis Teismas: 2. Aukščiausiasis Teismas formuoja vienodą bendrosios kompetencijos teismų praktiką aiškinant ir taikant įstatymus ir kitus teisės aktus. Tam Aukščiausiasis Teismas: 1) skelbia skyrių plenarinių sesijų nutartis, taip pat trijų ir išplėstinių septynių teisėjų kolegijų nutartis, dėl kurių paskelbimo pritarė dauguma atitinkamo skyriaus teisėjų. Į Aukščiausiojo Teismo biuletenyje paskelbtose nutartyse esančius įstatymų ir kitų teisės aktų taikymo išaiškinimus atsižvelgia teismai, valstybės ir kitos institucijos, taip pat kiti asmenys, taikydami tuos pačius įstatymus ir kitus teisės aktus; <...>.“

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas civilinėje byloje Nr. 3K-7-359/2007 konstatavo:

16.1. „Dėl atsakovo teisės atjungti šildymą savo bute nuo bendros daugiabučio namo šildymo sistemos“:

„<...>. **Taigi tiek pagal teisinį reglamentavimą, tiek pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką civilinėse bylose butų savininkams įtvirtinta teisė atjungti savo buto šildymo sistemą nuo bendros daugiabučio namo šildymo sistemos, tačiau įgyvendindami šią teisę jie turi laikytis teisės aktų nustatytos atjungimo tvarkos.** Atsakovas šios tvarkos nesilaikė.“;

16.2. „Dėl atsakovo pareigos vykdyti prievolę šilumos energijos tiekėjui“:

„Atsakovas yra fizinis asmuo. Minėta, kad fizinis asmuo-vartotojas, naudojantis šilumos energiją buitiniams reikmėms, turi teisę nutraukti šilumos energijos tiekimo sutartį, bet tai turi būti atliekama teisės aktų nustatyta tvarka. Atsakovas atjungė <...> savo buto radiatorius nuo bendros daugiabučio namo šildymo sistemos nesilaikydamas pirmiau nurodytuose teisės aktuose nustatytos tvarkos. *CK 1.137* straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad **draudžiama piktnaudžiauti savo teise**, t. y. draudžiama įgyvendinti civilines teises tokiu būdu ir priemonėmis, kurios be teisinio pagrindo pažeistų ar varžytų kitų asmenų teises ar įstatymų saugomus interesus ar darytų žalos kitiems asmenims arba prieštarautų subjektinės teisės paskirčiai. Žalos padarymas kitiems asmenims piktnaudžiaujant teise yra pagrindas taikyti civilinę atsakomybę. Jeigu asmuo piktnaudžiauja subjektine teise, teismas gali atsisakyti ją ginti.“

„Atsakovas, pažeisdamas teisės aktų nustatytą tvarką, savo buto radiatorius atjungė nuo bendros daugiabučio namo šildymo sistemos. **Taigi atsakovas piktnaudžiavo savo teise ir taip pažeidė šilumą tiekiančios įmonės teisę ir galimybę gauti atlyginimą už visam daugiabučiam namui tiekiamą šilumos energiją.** Kasacinio skundo argumentai, kad teismai turėjo ginti atsakovo, kaip vartotojo ir silpnesnės šalies, teises nuo šilumos tiekėjo-monopolisto yra nepagrįsti, nes, minėta, atsakovas piktnaudžiavo savo teise. Ieškinytis patenkintas pagrįstai.“

Skundo dalies tyrimo išvados

17. Atsižvelgus į šio tyrimo metu nustatytas aplinkybes (pažymos 12–13 punktai) bei į teisinį reglamentavimą ir teismų praktiką, nurodytus pažymos 14–16 punktuose, konstatuotina, kad:

17.1. skundą dėl Inspekcijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant pareiškėjo 2012-01-31 prašymą (Inspekcijos 2012-02-29 atsakymas Nr. (03)2R-312)) pareiškėjo atstovė pateikė Seimo kontrolieriui (pažymos 3 punktas) ir VAGK (pažymos 13.1 punktas);

17.2. šio skundo tyrimo metu, t. y. 2012-04-24, VAGK priėmė sprendimą dėl Inspekcijos atsakymo 2012-02-29 teisėtumo ir pagrįstumo, kuris yra privalomo pobūdžio ir Lietuvos Respublikos administracinių ginčų komisijų įstatymo 18 straipsnio 2 dalyje (pažymos 14.5 punktas) bei Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 32 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka gali būti apskųstas teismui (pažymos 14.6 punktas);

17.3. civilines teises įstatymų nustatyta tvarka gina teismas (pažymos 14.4 punktas), taigi mokesčių už šilumos tiekimą skaičiavimo, pareiškėjo skolos už šilumos tiekimą klausimai nagrinėtini teisme.

18. Apibendrinus pirmiau padarytas išvadas, konstatuotina, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 6 punktu ir 4 dalimi (jeigu skundo tyrimo metu paaiškėja, kad skundą nagrinėti tikslinga kitoje institucijoje ar įstaigoje, skundo tyrimas nutraukiamas) **šios pareiškėjo skundo dalies tyrimas nutrauktinas.**

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

19. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Seimo kontrolierius nusprendžia pareiškėjo X skundo dalies dėl Kauno miesto savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), vykdant Kauno apygardos administracinio teismo 2010-05-14 sprendimą, tyrimą nutraukti.

20. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Seimo kontrolierius nusprendžia pareiškėjo X skundo dalies dėl Valstybinės energetikos inspekcijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant pareiškėjo prašymą, tyrimą nutraukti.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas

Rpsota Daunorė, 8 706 65145